

perlunare vocetur. Æther quoque nuncupatur, & Ætherea Regio, per quam Planctæ, & Astra Fixa à Summo omnium rerum Motore & Gubernatore disseminata, atque dispersa sunt, ut peculiaribus suis moribus circumacta periodos suos statis temporibus absolvant. Non constat regionibus solidis, imperviis, & in Orbem solidos distinctis, ut fabulosa Antiquitas somniavit, & Peripatetici, Stoici, aliarumque sectarum nonnullarum Philosophi imperitiores statuerunt, opinantes, Ætheream seu Cœlestem Regionem ex pluribus Orbibus solidis compactam esse, stellisque iisdem, ut clavos tabulis, affixas atque impactas, eorum motum sequi; Quos errores admodum crassos, & luce meridianâ clariore ipsa experientia, & tota Astrorum, Planetarumque natura refellit, & pleræque Astronomicorum hodiernorum Scholæ, ut nugurum, & somniorum plenos, exploserunt. Ætherea Regio fluida & fluctuans potius aura, & subtilissima, atque ad igneam naturam accedens materia jure ac merito dicitur, ab elementis tamen illis aër, aqua & igne plurimum distans, utpote ipsis longè subtilior, & purior, atque ideo subtilissimos, & purissimos cœlestium ignium vapores exhalatos, & influentias tenuissimas in se recipiens, quæ perpetuo fluxu inferiora petentes, aëri subiecto se miscunt, atque ita in Terram & Aquam deferuntur. Hinc occasio oblata sagacioribus Philosophis, ut totam illam Regionem cum omnibus suis Corporibus Astralibus, quæ comprehendit, *Quintum Esse, Quintam Essentiam, & Quintum Elementum* nuncupaverint, ob incredibilem ejus subtilitatem, & puritatem, quæ quasi vita & radix quatuor crassiorum Elementorum tenuissima & subtilissima esse videtur, & quasi proportio perfecta quatuor Elementorum, primarum qualitatatum *Diogenetian* & inæqualitatem nescit. Unumquodque autem Corpus Cœleste, sive Stella, sive Planeta fuerit, suo, & à Creatore sibi indito motu per Ætheream Regionem ferri, circumscriptam sui motus periodum habere, atque ita propria suâ scientiâ intra constitutos sibi limites periodicum cursum absolvere, si quis arbitrareretur, à veritatis semitâ forsitan haud longè aberrans absurditatis alicujus insimulandus non esset. Herbarum quamvis suam propriam naturam & efficaciam possidere, propria sui seminis vi & virtute emergere; imo arborum crassissimas & validissimas ex tam parvi seminis proprio motu enasci cernimus. Unaqueque tamen nutrimentum suum haurit ex terrâ omnium universali nutrice, quæ unicuique suum succum Universalem suppeditat, à quavis in propriam naturam convertendum. Quid vetat autem & de Astris simile quid suspicari & dicere; Unamquamque Stellam suam propriam naturam & proprietatem semovendi habere, ipsius beneficio cursum suum præscriptum absolvere, ac cætera peragere munia, quæ ipsi à Summo Creatore injecta sunt. Aut enim hoc statuendum, aut omnino contra admittendum, ipsa Astra proprium motum nullum solum habere, sed & alienum, quem mutantur ab aliis, Sole nimirum, aut Primo Mobili, figmento illo, quo quid absurdius esse queat,

nescio. Licet enim corpora pellucida & diaphana stellas esse dicamus à Sole mutantes lumen suum, quod tamen aut variari ratione ipsius Corporis recipientis, ut colores tam diversi argunt, aut planè à Sole non recipi necesse est; Non tamen otiosa ejusmodi specula arbitror stellas in Cœlesti Regione à Creatore locatas, quas si vel lumen suum accipere à Sole, ut verisimile videtur, concedamus, saltem proprio suo motu, qui in diversis diversissimus est, non spoliemus. Si Spiralis Astrorum motus, & circum terram revolutio accuratius examinaretur, & excuteretur, forsitan tot epicyclis, & eccentricis Orbibus fictis non opus esset ad defendendam Astrorum circumgyrationem circa Globum Terrenum, & facilius, ac compendiosius ad Astronomiam tractandam & percipiendam via sterneretur. Hactenus enim trita difficilis est, incerta, & multis salebris implicata, ut non sine gravissimâ ratione subtilissimus ille Philosophus *Petrus Ramus in Epistola sua ad Georgium Reticum* de Astronomiâ conquestus eam vocet involutam, & perplexam hypothesebus disciplinam, & laboris infiniti difficultate sublevandam, ad quam sublati hypothesebus omnibus, tam simplicem faciendam, quam simplicem ipsam Astrorum essentiam natura fecit, eundem *Reticum* vehementer adhortatur. Quantum porro ad Ætheris seu Superlunaris Regionis naturam attinet, Aëri propinquior esse videtur, quam ceteris Elementis, utpote cum quo levitate, fluxu, & volubilitate suâ haud parum convenit, licet in plurimis contra ab eodem discrepet, & longè purior, levior atque defecior existat. Aër densus & crassus assiduus vaporibus ex Terra, & Aqua ascendentibus turget, quas exhalationes non suscipit Æther subtilissimus, subtilissimos suos vapores ex stellis susceptos Aëri communicans, & insinuans, ejusque vapores crassos & densos calore suo resolvens, ac reprimens. Aër colorem densitate suâ suscipit, ex natura densorum, quæ sola coloribus obnoxia esse dicuntur, eaque de causâ etiam Sole sub Horizonte latente colores suos exhibet, & plerumque alias colore cœruleo apparet, eodemque longè remotas res quilibet, sive montes, sive fluvii, sive sylvæ, sive paludes, lacus, aut maria fuerint, tegere solet. Æther coloribus nullis inficitur, utpote non densus, sed rarus, & subtilis, qui si densus esset, noctu lucidus conspiceretur, quippe illustratus à Sole, & neutiquam obscuratus conicâ Telluris umbrâ, quæ aërem densiorem, & crassorem obscurando, nobis tenebras objicit, & exhibet, non autem Ætherem, ad quem penetrare nequit. Sic nubes variorum ac diversorum colores recipere consueverunt. Sic horis matutinis Auroræ, & vespertinis Crepusculorum colores rubri, aurei, & purpurei, albus item & cœruleus, qui alias conspiciuntur, in Æthere se in conspectum non inferunt, sed in Aëre, qui crassiorum vaporum, & exhalationum multitudine fartus Solarium radiorum oblique, & transversum incidentium refractiones iisdem recipit, alias sine dictis vaporibus ineptus, ut Solis radiis illustratur. Præterea Superlunaris Regio, sive Æther

domicilium & receptaculum est non solum Planetarum & Stellarum, sed luminis etiam ex ipsis egressi, hæc nostra inferiora illuminantis, ac facientis, ut conspici possit. Hoc aëri non datum, qui suâ naturâ admodum mobilis, & fluidus, ac volubilis facillimo negotio movetur, atque huc illuc impulsus non admittit, ut lucida & conspiciua in se hæreant, alias agitatione & concussione suâ luminis vibrationem & agitationem caufaturus. Ætherea igitur Regio subtilissima homogeneam & similem naturam obtinet, tenuitate insensibili præditam, ubique permeabilem, aëri nostro crassiori tenuitate & levitate longissimè antecellentem, & temperie æquali pollentem, in quâ Corpora Cœlestia natant, fluitant, & fluctuant, se proprio, ac naturali suo, & à Creatore indito motu circumagentia, cuncta non ejusdem magnitudinis, nec pari lucentia lumine, quod an totum quodvis à Sole suscipiat, an verò proprio suo & ingenito luceat, disceptatur, nonnullis in eam opinionem pronis, quod omnimoda lucis stellæ à Sole participes reddi credant. Inter hos *Keplerus*, qui cunctos Planetas nativâ suâ & ingenitâ luce orbat, eandem totam à Solaribus radiis accersens, atque hoc unicum sedulo faciens, ut Planetarum illuminationem, ac motum Solis unius & solius radiis adscribens, ipsis motum proprium, propriamque lucem eripiat. Proprio tamen suo motu singulos moveri, propriamque lucem emittere, veritati magis congruum videtur, licet Solaris illuminationis quoque participes reddantur. In Sublunariis variorum, ac diversorum generum corporibus cernere est, quodvis suo proprio motu moveri, ac proprio suo lumine & virtute vigere, quamvis cuncta nihilominus universalis illius aërii & ætherei spiritus virtute & efficaciâ vivant, vigeant, & moveantur. Etenim hoc dempto nec animalia, nec vegetabilia nec mineralia subsistere possent; imò universa nihil aliud esse cernimus quàm aërem æthereum aquæ concretæ inclusum, qui suo simili aëre conservetur oportet, eoque dempto intereat necesse est. Infinitis hoc exemplis docere cum in proclivi sit, neminemque vel parum saltem in rebus naturalibus versatum lateat, quid prohibet, quod minus & cœlestes illos Ignes Aqueos ex Igne & Aquâ illa subtilissimâ concretos proprio suo lumine, & motu vigere, atque nihilominus radiorum illorum Solarium ex Sole omnium corporum cœlestium centro emissorum participes fieri ratione pari statuamus. Si è contrariò motu & lumine ingenito & nativo ipsos destitutos credemus, omnino etiam ignes perpetuò ardentes esse negaremus, eamque in opinionem prolaberemur, otiosa hæc corpora, & per se immobilia solo motu solari, susceptorumque radiorum solarium virtute circumagi atque circumferri, eaque de causâ minus luminis habere, quò remotiora minus à Sole illustrantur. Ipsa experientia opinioni huic apertissimè contradicit, plurimæque rationes extrâ omnem dubitationis aleam positæ eam refellunt, quæ

suo loco producenda, & accedenda ad inceptam telam pertextunt. Cuncta hæc Corpora Cœlestia spatio æthereo hærentia, & Sibi partem circumdantia Summo Creatore admirando ordine dispersis Corporibus perpetuo indefinenter influentias sine infundant, & communicent. Verso hoc fieri à Mundi initio, pus mortales oculis perceperunt moveri, ire & redire corporum vicissitudinibus observata illa locorum mutatione in varpiniones, quæ corporibus discerpantes stationes & motus hoc, aliud illo loco collocant, modo illo motu procedere assuetudine oriens lucem diemque a nocturnis tenebris lumen spatium nostro aufert; Occidens verò secum luce visum nostrum omnino nocturnas relinquit, ceteros conspectum nostrum reducere Planetæ, qui septem numerate in Occalum ferri cernuntur Septentrionalem, & Meridiam oberrantes conspiciuntur statutis temporibus cursus suum ad certum terminum plagâ constitutum properant alterum in Australi præscriptum iterum ad Septentrionalem perpetuâ vicissitudine abeunt, quibus inclusi sunt, nuntur, & quisque prout à tertior, aut eidem propior fuerint Summo Architecto sibi definitum motum absolvunt. Mysteria perscrutabili in hoc spatio, quæ Cœlestis lineâ, quam Æquinoctialis, & Geographi appellant, medium gradus utrinque recedens septem gradibus in universum pientissimo Creatore collocatos mandato indefinente motu fuamur admiramur; causas tamen imscimus, & capere non possumus stellarum quævis in suo hæmisphærio Septentrionali, sive Australi duodecim Zodiaci signis obliqui viginti quatuor horarum spatium ac interea lentissimum alium quo tardissimè locum suum in suo hæmisphærio tamen in quoniam, nec in alterum ingreditur faciunt. Hinc duplex motus humani in cœlestibus indagatur unus viginti quatuor horarum cæterum globum circumvolvendo & diverso tempore quodvis inter Septentrionem & Meridiam & reditus vicissitudinibus,